

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Províncies un mes. 0'25 Ptas.
Estranje un any 6'00 "
Número corrent. 0'05 cents
No retornam ets originals.

Direcció y Redacció: Arabi 6-pral.

Buzón: Kiosko; A. Cabrices.—Cort.

Domicili de «Es Mascle Ros»
EUREKA: Consejo de Ciento 336
BARCELONA

Setmanari bilingüe inimich de ses penes y amich d'es bon humó

NOTA: La setmana qui ve heyá número extraordinari dedicat a s'aniversari de sa vista d'es Proces d'en Verga y es Directò d'aquest setmanari, el cual cantarà just un canari traguent es recòns a n'es millonari que s'ha declarat es seu contrari y per molt que sa declari, adversari, li amolla ém un rosari mes llarg quess'escapulari d'un frare Merce-

Vius que la setmana qui ve es número es doble y hey heurá grás!

Impresiones de mi destierro

X

11 Junio 1919—22 Diciembre 1923

He aquí dos fechas memorables. La primera es el día en que empieza mi destierro, la otra el fin de condena. ¡Cuántas cosas sucederán en el transcurso de tiempo que separa las dos fechas! Pero vayamos por partes pues que a mí no me resulta la cuenta.

3 años 6 meses y 21 días, suman un total de 1296 días, haciendo los meses comunes de 30 días cada mes, mas, 1000 pesetas de multa, que representan a razón de 5 pesetas diarias, 200 días mas, total, 1496 días y en cambio el fin de condena que señala la Audiencia seg n lo ha notificado a mí procurador D. Germán Ballester, representa un total de 1651 días o sean 155 días mas de los que me pertenecen. ¿Será esto una propina que haya pedido D. Juan March?

Si hay error debe enmendarse, pues que «a Dios lo que es de Dios y a Verga lo que es de Verga.»

Es mas; como que ahora todos los gremios hanse sindicado y obtenido mejoras en el jornal, creo tambien estamos en pleno derecho de sindicarnos el gremio de desterrados y pedir mejoras al Gobierno para con el sueldo, pues no hay derecho a que un albañil gane 9 o 10 pesetas diarias y a un desterrado solamente le cuen ten 5 por dieta ya que de obtener petición tal, puede que estos 200 días de multa se redujeran a la mitad. La vida está carísima y no son suficientes 5, ni 6, ni 7, ni 10 pesetas para el que vive lejos de su familia desterrado en suelo extraño; es de esperar, por lo tanto, que el Excmo. Ministro de Gracia y Justicia, en vista del actual encarecimiento de la vida y teniendo en cuenta el ascenso de la clase proletaria tocante al sueldo, modificará los artículos de la Ley de Enjuiciamiento Criminal que tratan sobre el asunto, o de lo contrario no nos quedará otro remedio al gremio de desterrados, que declararnos en huelga y quebrantar la condena hasta que el conflicto esté solucionado.

Lo que no puedo sacarme de la sesera, son estos 155 días de *yapa*, pues que, aunque el pago de costas fueran de mi parte, con tan mezquina cantidad, no pueden pagarse 16 meses de proceso entre sumario, vista de la causa y apelación al Tribunal Supremo, pues que 155 días solo representan una cantidad de 775 pesetas, (a razón de un dia por cada 5 pesetas.)

Si con esta pequeña cantidad pueden hacer trabajar 16 meses a los funcionarios del Estado, pronto veremos a los mismos que, acosados por la miseria, no tendrán otro remedio que coger un *fapalet de la Misericordia y aná a acompañá morts.*

Barato se cotiza la cosa.

Pero ¡que caray! *No va a mirá prim.* Día mas dia menos, la juventud todo lo puede y lo mismo dá una cosa que otra.

Con la firma de la Paz Europea, vino la declaración de guerra entre los dos vecinos de la Parroquia de San Miguel.

FOCH Y FUM

Anunci a n'es FOCH Y FUM.

(Per setmanes y amb variació)	
Plana entera (prosa o vers).	100 Ptas.
id. mitja	60 ,
id. cuarta part.	35 ,
Versos de 10 retxes, «décima»	2 ,
id. 5 id. «quintilla»	1 ,
Amb prosa CINCH centims per paraula.	

(Tirada: 4000 exemplars)

El cuerpo diplomático de esta confienda, es la voluntad del Pueblo, ya que a un tirano no hay que pedirle nada, hay que exigírselo todo.

JORGE MARTÍ ROSELLÓ.

Barcelona Agosto 1919.

PROGRAMA

Divenres.—A les 18'30, partida de Palma cap a Barcelona.

Disapte.—A les 7 arribada a Barcelona, ahont serán rebuts ets excursionistes p'és desterrat y una colonia de mallorquins que ja *enraonen el català*. Acte seguit, visite a n'es museos y fieras d'el Parque, ahont ets excursionistes trobaran atraccions per tots es gusts. A les 14, banquete a tot lujo, a n'es Gran Restaurant Tibidabo desde hont sa domina tot Barcelona y amb'una trompa de mirá lluny podrán veure ses muntanyes de Mallorca. Adamés, ets excursionistes podrán admirar es Museo de guerra y ses numerosíssimes atraccions interessants que heyá a sa cúspide d'el Tibidabo, entre les cuales es *tren aéreo* únic a n'el Mon. A les 18, regrés cap a sa Plaça de Cataluña y visita a n'es Musichalls a veure ballá rumbas y pulgas. A les 20, teatros y altres herbes.

Diumenge.—Tot lo demati a correrla visitant es puestos mes dignes d'admirar per s'escursionista, entre els es baños de *San Sebastián* de la Barceloneta ahont nadarà qui vulga i refrescarà sa pell. A les 14, es mallorquins de La Barceloneta s'encarregaran de fèunes sopas en peix a la mallorquina y mos darán qualcosa mes per *derrera*, en lo qual faré *San Bruno*, «tant perhom no heyá res cá.» Si tenim temps d'ana a n'es Toros hey anirém. A les 18'30, sortida d'ets excursionistes cap a Palma en so v'por «Mallorca» y despedida d'es desterrat que los aco npañará a nob'una barca ins a sa sortida d'es Port y no es ferá mes lluny, per pò d'entrà dia es 100 kilòmetres.

Dilluns.—A les 7, arribada a Palma ahont es mallorquins que no hajen pogut formar part de s'escursió, los ferán multitud de preguntres referent a n'es desterrat y acte seguit sa dirijiran, (tots es que vulguin) a sa Dirección de FOCH Y FUM (Arabi 6 pral.) ahont estamparán sa seuia firma y rúbrica ets excursionistes, a una vitela artísticament dibuixada, la cual serà regalada en nom de tots, a n'Es Mascle Ros com a eterna memoria que li dedicaran es seus a nicks y admirats.

D. mars.—FOCH Y FUM ex raordinari amb'el cual Es Mascle Ros reseñará en vers tot lo que s'haja fet en s'excursió.

Per mes details y per inscriuixar, a sa Direcció de FOCH Y FUM (Arabi 6 pral.) tots es de Palma y es d'es pobles, poren servirse d'es Corresponsals.

a Comisió gestora.

Foquifumeros: Prest sa posarà a sa venta es colosal folleto «Pri er aniversari de sa vista d'es Proces Verga-Mascle Ros» versificat per UN D'ES DOS.

10 centims 10

De Santa Eugenia

Desde hace bastante tiempo merodea por este pueblo y el de Sansellas un asqueroso cacique que se cree no hay mas poder en el mundo que su voluntad inquisitorial.

A principios de la epidemia del gripe falleció el muy digno y malogrado médico Don Rafael Vidal. Despues de su fallecimiento se propagó la enfermedad de una manera inusitada. El pueblo, entonces, con mil suplicas llamó al médico Don Juan Llabrés, el cual se presentó en el acto y desinteresadamente, con la amabilidad que le caracteriza, despreciando el contagio trabajó sin descanso dia y noche hasta conseguir que Santa Eugenia recobrara su normalidad.

El funesto cacique, cuya política es conspirar contra la paz de las poblaciones, ya conocido y despreciado en Sansellas y ahora, en Santa Eugenia, valido de cuatro agentes de su confianza, se empeñó en recompensar el muy honrado y digno Sr. Llabrés con el despido

en la forma más infame y estúpida. Y el pueblo en masa y sin distinción de partidos acudió en su justa defensa y lo mismo en la Plaza que en el Café de C'an Caló, acudió a rendirle justo homenaje.

No temía el Sr. Llabrés que el pueblo està a su lado para hacer justicia y despreciar a caciques y canallas. A Vd. corresponde ir con la frente muy alta y a los vecinos deshacerse del yugo del caciquismo para siempre. El pueblo que se deja poner un nudo al cuello merece ser esclavo y advertimos al cacique que cambie de proceder de lo contrario cuidaremos de darle justo castigo y en las primeras elecciones cosecharás el fruto de tu asqueroso comportamiento.

Un chupa-cirios.

Santa Eugenia 27 Julio 1919.

FOCH Y FUM Inquiero

Setmanes d'aconteixaments y rebumbori

Benvolguts lectòs: Aquesta setmana nostros Administradòs Municipals (en vaga) no celebraren sesió y en sustitució d'aquesta han abundant una serie de conferencies y mitins de la classe trabayadora les cuales sa veren concurredes, *amb extrem.*

Presos sa troben, sufrint sa condena imposta per un Tribunal Militar, 5 obrés d'aquesta Ciutat los cuales visitadissims y obsequiads son diariament; y hasta sa diu que visitads y obsequiads foren un d'aquests dies, per un de los seus mes importants acusadós y *testigo de cargo.*

¡No hay plazo que no se cumpla!

Inca en masa depiora tal estat de coses y regoneix que los manejos caziuils de mitja dotsena prestants a dir lo que sabien y algo mes que ignoren foran aquets los causants de tanta algarada.

¿Estàs entesos?

Despues de l'any 1919 si no mos descuidám de alenar, vendrà es 1920 y pot donarsé es cas encara que es CONFITE d'es dos PINYONS no haja pogut vensa (a pesar de la seva gran fortuna) a sa gran masa obrera y quizá venguen luego *dias mejores.*

Preniuhot tot en calma, y resignats perdonau a *los causantes* y apuntau notats al *carnet.*

Planteades tenim tres huelgas; SABATES, FORNES y PICAPADRES; ses dues primeres en peu y senza resoldria, essent les seves peticions millora de jornal y rebaixa de horari y en canvi los darrés conseguiren la seva petició (8 horas de trabay.)

Finalment per avuy dech havervós de dir que procuraré posar al corrent de lo que succeiesque durant es curs de ses mateixes, a los lectòs de FOCH Y FUM.

Manau feines a vostro fiel servidó

Barbó y Barbé.

Festa Pont d'Inquerera

Per causa d'es salieté y es menjá blanch m'he tenut que mudá set pichis sa ròba blanca y encara hey ha regalins per oferí a n'ets incredulis. Per això vaix deixa a temps oportú de publicá sa reseña, lo cual fas avuy que ja tench s'asiento mes reposat. Aném a n'es cuenta.

Es disapte ball ahont feren es vago tots es musichs menos en Crespinet. Es diumenge protestes d'un senyó perque tocaven «La sombra de Damasco». Efectivament es un dia tocà una sombra en so baté d'un sol que torrava es cul a ses beates. Es vespre música en contagues pa sa banda d'en Canals que poria havé Anat a tocar.... es jinjols a un mort; un ball ben estibat y molts d'arruxados de mosques que, ballant, ballant, pareixen es caballitos. Es dilluns, teresetes, per cert que quant va di: ¡Pericol.... ¡Pericol..., es qui les feya li taparen sa boca amb'una tomàt ga que feya un kilo. Aquí l'home va di: —ja co a s'embutat y aplégà es quixó d'es moixons y se fué con la música a otra parte.

Resumen: El Señor Canals queda a s'altura d'es beutum no cumplint lo que tenia promes y feiat ses tocades a preu de tassa. Un apauso a n'en Pau Bosch, s'unich que va queda be y una censura a n'es cadafal que parerà una cadireta d'ana a misa com igualment a s'Authoritat que no va sobre evità ses tomatigades de cuatr' atiots pussés demostrent que anam drets a fe sa competènci a Marruecos.

Señor Alcalde ¿No seria possible que un dia com es

reuenat fes vetlā es seu subordinats y així demostrarem a n'es concurrents que estàm civilissats com es demés pobles?

Si no hey posa remey s'esposa que quant surti de casa li possin per corbata una tomàtiga d'una lliura com feran dilluns passat a uns homos que no so mereixien.

XIM.

Poques pero bones

Anguany, a sa festa de Campos del Puerto, m'hen ha passat una tant grossa que quant pens amb'ella encaixa s'empina.... es pel d'es cap.

Serien les vuit y mitja d'es vespre quant vaitx afinal una famella encantadora que anava acompañada d'un mascl. Tant ben ri-sada anava, tenia un cos tant coriós y uns uis tan expresius que de primera intenció ja ma fe perda sa xaveta. M'arramb a ella, foix es seu acompañant y jo, mes content que un ca amb'un os, encara que mos seguís es guerré a derrera, vaitx comensà a dir-hi coses dolses y fines com joh monada meva que t'estim! Jo ma penjaria d'una... trobiguera feual.... etc.

Cuant vaitx creura que ja la tenia torredeta, per po de que no s'encengües mes la vaitx du a tomar helao en cuartos per muyarhi y despues venga rom y venga Ninón y ja plena de bebestibles m'amoll pa si descosida:—Qué si volia..., que jo ja.... estava....

Pero a n'aquell mateix moment historich compairex aquell mascl que l'acompanyava amb'un infant de devés un any que plorava a les totes mentren li deya:—Calla petitet y nirém a sa may a fe una mameta. Y acostantse a sa meua famella li entrega s'infant. Aquesta sa desembotona sa marinera, sen treu un..., el sa torna enfonà, sa treu s'altra y possant a s'infant ma cul y ma a cap li entrega es mugaró y s'atlot xucla qui xucla pitjó que si fos una bomba aspirant.

Jo, empagait de veura aquell quadro, sense paraula vaitx parti pitjó que un ca senat de fresh.

Jo qu'en via armolat tant convidiané hasta a dormi d'ela ma vaitx despedí dant mamá a n'es seu infant.

Un soldat de Juriol.

Entrevistas en so desterrat

D. Agusti Fortezà, entusiasta foquifumero que encara que tengui molts d'anys, no torna vey ja que sa jent veyea es malosofrida y ell encara te humò per lletji es FOCH Y FUM de *cabo a rabo*, D. Llorens Puig maquinista nàutich que si va cresquent d'aquesta forma, aviat llegarà, D. Nicolau Pérez, sastre de «Can Bitla», que tant serveix per taya sàyos, com per taya es bacallà, el Señor Mal-tempo farà cataliner de Santa Catalina, sa señora de D. Tofol Ripoll (a) Corneta, germana política d'es corresponsal foquifumero cataliner, sa señora d'en Torra dellóns, es jermá de n'Ignaci Iglesias, es seu cuñat y demés parents de diferents families.

V ja poréu sercà

Fonda com sa d'el Pera, per moltes que hen visitéu creismé que no hen trobaréu y heu dich perque estich segú que allà és es lloc oportú hont tot parroquiá s'hi enganxa pues s'infla just una manxo ja que en s'abundancia nedà y cuant ha menjat sa queda sense una rúa a sa panxa.

D'Artá

Dies passats, a un carre que n'os vey y si fan famelles bones es disapte de Santa Angela feren una serenata a una qui es una famella de cent.

L'hondemà demati s'aixicà tota gojosa, en so fi de rebre es molts anys y joh sorpresal sa trobà que li havien fet una enramada de fuyes de figura de moro.

Seria molt decorós que ses nostres Autoridades posasen correctiu a tals abusos y així s'evitaria qu'es burrisma d'es jovent arribás a sa cùspide.

Com s'ha vist sa festa d'anguany, ha estada un desastre. Hasta es membres de sa comisió així heu comprenen y hasta sen donen vergoña de parlarne. Uns 80 duros costaren es fochs artificials y serie necessari de

que s'eminenciam Ajuntament y s'admiradó seño Rectò deixasen a un costat s'orgullo que duen y entenguesen qu'en 80 pesetes (no duros) que donasen a n'es nostro pirotecnic amfària fochs bons com ha fet pa Son Servera, Cudaporta, Sant Llorens y Manacó.

En perdiueta.

V ja poréu sercà

Sa milló sebateria tant per mascles com famelias es sa de Can Estarellas que va en sa moda d'el dia y ven amb economia es molt profitós calsat que está ben confeccionat y per molt bé que hey serquéu, creismé que no trobaréu en loch mes conodidad.

De Costitz (Publicat en retràs)

Segueix essent un misteri es problema de sa nostra Caixa Rural y segueixen es nostros prohombres ses seues consultes y correuges comisionals per veura com sa resolrà sa cuestió. Ayer noche Junta General y extraordinaria per veura si sa prendia cap resolució.

Va parlá el Reverendo Cura Párroco y a un cert punt ni va havé que no estaren conformes en que es gastos que havien fets varios homos, comisionats per ells mateixos, sa pagasen ni d'es fondos de sa Caixa ni fent un repartiment, y molt ben fet d'es qui protestaren perque ¿Que trobau qu'es just que si ses Comisións sa nombrisen totes soles y sense di res a n'es socios are aquests hajen de pagá es gastos fets? ¿Que trobau qu'es just que si hey hagués qualca comisionat que fos d'aquells qui domés beuen cuant los conviden y que si ha de pagá ell es ben capás d'anarsen a Ciutat a peu y tornà caminant sense havé menjat res ni begut en no esse aigo y ara perque era de sa Comisió hagués volgut anà de primera menjant y beguent com un tragón, es socios hajen de pagá es seu rumbo y sa seva poque vergona?

Llevó sa parlá de noubrá un nou Caixé tota vegada qu'es tant célebre que teniem havia fuit no sabém si a sercà es mils de pessetes o a comprá qualche poseisió o qualche partida de figues seques y s'acaba quedant acordat es reunirse de bell nou es diumenge siguiente para tratar el mismo asunto.

Per dins es salón xerradissa, truy y nada de entenderse y per baix, fuers, siulos y protestas, en fin, una plassa de toros.... Y, escoltau be aixó, sensa un ay fan s'ayoli. ¿Que no's ve, l'amo Andreu?

Un fij d'un Caixé Rural.

Per aquí tenim una joveneta que vol du mes vent a sa flauta que no aplega un moli cuant mol. Segons es seu xerrà manetja es fadrins a gràpades y cuant l'han deixada diu que no los vol. Alerta, Catalina, no fos cosa ni hagués qualcún que cuant digues si o no l'has volgut ne amoll lo que feyeu cuant ell te deya no tornaré.

Ves alerta, joveneta, y miret en so xerrà que sino heurás d'escoltar a qualche foch y fumada sa vida que tu has passada en so ram d'es festetia.

Un primetxol.

IIFOQUIFUMEROS!! Si voleu pasá un rato alegré y d'vertis comprau es chistós y verdós dialech «Sa memori d'es dia del Ram» o «En CLARE-T per Ciutat». El trobareu en es Kioskos en es preu de 10 cents de peseta!! dues peses de dos o una de quatre. ¡Correu que ja en quedan pochs!

De Santa Eugenia

—Si vens, no venguis pa sa cotxeria que sa señora t'ha.... —Calla, porch, brut, animal, infame. Ja veurás com prest acabarás de cantá aquesta cansó internal que roega y espènia es meus sentits.

—A poc, poc; sa meua veu n'os cap canó d'artilleria ni tan formidable que tenga podé abastament per inutilisà sentits.

Fet una fiera, y com un Néro tot atropellat debaixa s'escalonada y entra dins sa casa d'es cantadó estivé per di a s'hompare.

—Sortiu y feis callá aquesta veu endiablada qu'en-tona es vostro fij, o si no....

Així s'espresa diverses passat es nostro Reverendissim, humildisim y tartamús Reció de Santa Eugenia Don Mateu Coll.

Y ma pregunt jo. ¿Quin mal heyá, Señor Rectò, en cantá una canó tant popula com es aquesta d'es Foxtrot publicada d'Es Masclé Ros? Tengui en confia que cuant sortí a llum encara va està molts de mesos a prohibirsé es FOCH Y FUM d'hont s'aprengué aquest cou-

plet. ¿Vosté qu'está revestit de podé per prohibi ses cançons qu'el Señor Bisbe no s'atreu a censurá? Si vos té en te mes qu'el Señor Bisbe, mos callám; pero si no's així, Don Mateu, ja pot di que l'ha cagada.

¡Oh! Tal vegada tenia po que sa seu criada Bárbara, sentint aquella veu, y prenguent punts demunt sa porteta blava de sa pàhisa sa resolgué a que li dugue sen sabó?

¡Ca! ¡A ca vey vols fe cús, cús! De no vol senti cantá les s'ha d'ompli de cotó perque sín en sentirá per temps de sa caló i així que fan suà a tots es sacs de carbó.

Un qui escoltava.

V ja poréu sercà

Es milló cine que heyá y a tot públic enamora per sa gran fresc: que hey fa ja que no vos fa suà, es es de la Protectora.

D'es Capellà

Per aquí ja mos hem temut de sa temporada de cassà y hasta es capellà s'estima mes anà a cassà que no fe ses feines de l'Iglésia.

S'altre dijous doná paraula a les sis de s'horabaixa perque hey anesen per batí un infant pero ja eren les vuit cuant sa comare foix sense havé vist es capellà ni blanch ni negre.

Pren nota, poble, tu qu'el volies votá perque ocupás es puesto de vicari. Amb'un parey de dies qu'el deixen totsol no sap cumplí. Menos cassà y mes cumplí.

Un verdaro!

Telegrama excepcional

Muchacha Sóller deja su novio sin explicaciones. El es un tipo fresco.

Agencia Sopa-Fusa.

V ja poréu sercà

Lo milló que es pot tròbá per tot gust y per tots caires es es bon menjá que es fa per sa molta-jent que hey vá es Merendero Bons Ayres.

De Son Sardina

Com a final de sa festa de Sa Garriga (Son Sardina) feim consta; que a ses correuges sa presentaren dos corredós aspirant a n'es premi majó haventne refuat un alcalde per estern essent nat, batíai y vecino d'es poble, y a ses correuges de bicicletes es número 1 el va treure un pobre trabavado y com es batie, vulgues no vulgues, volia aquest número p'és seu fij li varen di que si volia corre havia de passá a n'es 40.

Mestre Tomeu es fuste que sol fe qualche porcada la mos fe ben acabada en sa festa de carrié

Agenci atropelladora.

De Maria

A n'aquest poble tenim una desgracia digna de compasión. Ma referees a ses atlotes que son a espolsa metles p'és contorneu de Palma ja que s'asegura qu'entre mascles y famelles res hey ha novum sub sole y m'han pronosticat que aquest any en s'anada de ses metles s'en sentirán a di de grosses.

Deu fasse que tot no sia res pero, per un pronta n'hi ha tres ferides de perdiu,

Mares qu'hey teniu fies, avisaulés si encara hey sou a temps.

Un paisá vostro qu'hey ha estat.

V ja poréu sercà

Ni Amèrica, ni a Mahó, ni a Sevilla, ni a Bombay, ni a Rússia, ni a n'el Japo, no trobaréu un piniló milló que en Bartomeu Gay.

Telegrama Cataliner

Revetla ball de boleros tocan castañetas jove vol toc.... castañoles s'ha li arria un esbart de castañes.

NOTA: Ninota molla gasos asfixiants mos prengue per ingleós.

Detective Barbieri.

A l'última hora rebém es datos de Sa festa de Sant Matji que mos envia es nostro estimat amich y colabrador «Masclé Moreno». Aniran la setmana qui ve juntant amb'altres importants que no tenim mes remey que deixá en cartera.

Imp. de Roca, Ferrer y C. Socorro 92.- PALMA